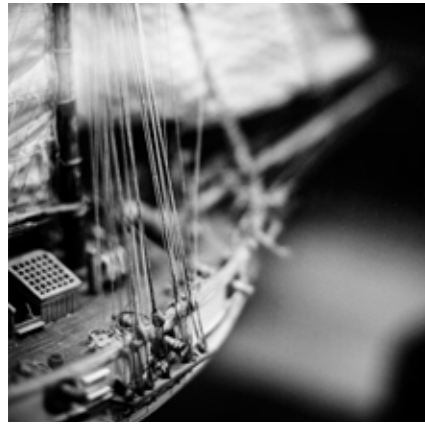

YRITTÄJÄ ITÄMEREN PUOLESTA

Perheyrittäjä Juha Nurmisella on syytä tyytyväisyyteen, sillä ensimmäiset merkit Suomenlahden tervehtymisestä ovat totta ja kaikkien nähtävillä. Työ puhtaamman Itämeren puolesta kuitenkin jatkuu.

TEKSTI PEKKA RINNE KUVAT MIIKA KAINU JA JUHA NURMINEN

Juha Nurminen on kerännyt kaikkea mahdollista purjehtimiseen ja merenkulkuun liittyvää aineistoa. Työhuoneen hyllyltä löytyy myös vanhoja kameroita. Juha ja poika Jukka ovat kokeneita sukeltajia ja ammattilaistason vedenalaiskuvaajia.

Raumalaista maalarimestari Wigelliä harmitti. Hän oli tehnyt Johan Matinpoinen liikkeen ikkunaan liian leveän nimisabluunan, koska hän oli ottanut mitat vahingossa naapurin suuremmasta ikkunasta. Ei auttanut muu kuin leikata etunimestä a-kirjain pois. Näin 125 vuotta sitten perustetun yrityksen nimeksi tuli John Nurminen.

Sama nimi sillä on yhä. Helsingin Länsi-Pasilassa sijaitsevassa Huolintalossa on John Nurminen ja vuoden 2008 alussa muodostetun pörssi-yhtiö Nurminen Logisticsin toimitilat. Ykköskerroksesta löytyy myös Abyss Art Oy. Kerros on kuin merimuseo. Heti ala-aulassa on Penang-rahtilaivan pienoismalli. Sen tarina päättyi, kun sukellusvene U-140:n kapteeni Hans Peter Hinch laukaisi torpedon 8. joulukuuta 1940.

Seinät ovat täynnä meriaiheisia tauluja ja vanhoja karttoja, hyllyillä ja lattialla on pienoismalleja, oktanteja, sekstantteja, kronometreja, kompasveja ja lukematon määrä muita purjehduksessa, purjealukissa ja navigoinnissa tarvittavia, maallikolle tuntemattomia esineitä.

John Nurminen Oy:n hallituksen puheenjohtaja **Juha Nurminen** on neljännen polven, ja Abyss Art Oy:n toimi-

tusjohtaja **Jukka Nurminen** viidennen polven yrittäjä. Sekä Juha että Jukka istuvat John Nurminen ja pörssi-yhtiö Nurminen Logisticsin hallituksissa. Abyss Artin toimenkuvaan kuuluvat graafinen suunnittelu ja vedenalainen kuvaus.

Isää ja poikaa yhdistää muukin. He ovat molemmat kokeneita sukeltajia, huippuluokan vedenalaiskuvaajia, ja molempien sydämessä Itämerellä on iso paikka.

HÄLYTYSKELLOT SOIVAT

Jos Juha Nurminen olisi aatelinen, suvun vaakunassa voisi hyvin lukea latinaksi *Navigare necesse est, vivere non est necesse*. Purjehtiminen on tärkeää, eläminen ei. Hänen kiinnostuksellaan kaikkeen mahdolliseen mereen ja purjehtimiseen liittyvään ei tunnu olevan rajoja. Yrityksen liiketoiminnan juuret ovat vahvasti merenkulussa. Tänäpäin John Nurminen Marine kustantaa merikarttoja ja myy navigointielektronikkaa.

Meriaiheinen ”krääsä”, kuten Juha Nurminen esineistöä kuvaa, oli 1990-luvun alun laman alkaessa yhtiön alueverkoston tiloissa. – Kun laman puristuksessa konttoreita vähennettiin ja tehtiin isoja yritysjärjestelyjä, ideani oli suojata ensin tämä perinnepääoma.

John Nurminen Säätiö perustettiin vaalimaan suomalaisen merenkulun ja merihistorian kulttuuriperintöä. Sääti-

ön tarkoituksena on taata, että vuosien varrella Nurminen sukuun ja John Nurminen Oy:öön kerätty merkittävä merihistoriallinen esineistö ja kokoelmat säilyvät jälkipolville. Erittäin korkeatasoisia, palkittuja kirjoja on syntynyt jo 21 ja kaikkien kielialueiden, suomi mukaan luettuna, yhteenlaskettu painosmäärä on lähes 45 000. Kirjoja on käännetty kuudelle kielelle.

– Olemme tietävästi Suomen suurin tietokirjavierä tällä hetkellä, Juha Nurminen toteaa.

Hänen mielellään alkoi 2000-luvulla kypsä uusi idea. Voisiko kulttuuripohjaista säätiötä valjastaa ympäristötyöhön? Lähtökohtana oli huoli Itämeren ekologisen tilan huononemisesta.

– Perusajatus oli, ettei ole paljon mieltä vaalia kulttuuriperinnettä, jos meri kuolee. Ja siitä oli kaikki merkit olemassa, koko ajan hälytyskellot soivat.

Maailman saastuneimman meren puhdistamiseen tähtäävä Puhdas Itämeri -hanke käynnistyi Juha Nurminen kansalaisaloitteena vuonna 2004. Hän teki säätiölle huomattavan lahjoituksen Puhdas Meri -rahaston perustamiseksi. Nykyisin John Nurminen Säätiön toiminnan rahoittajina on lukuisia ihmisiä ja yrityksiä. Myös julkiset toimijat, muun muassa Suomen ympäristöministeriö, tukevat useita säätiön hankkeita.

– PERUSAJATUS OLI, ETTEI OLE PALJON MIELTÄ VAALIA KULTTUURIPERINNETTÄ, JOS MERI KUOLEE.

Jukka Nurminen on John Nurminen Oy:ssä jo viidennen polven edustaja. Hän kuvaa kesäisin Saaristomerellä Korppoon lähivesillä. Saaristomerellä ei näy merkkejä meriveden puhdistumisesta.

SUOMENLAHTI PUHDISTUU

Viime kesä oli helteinen, ja tyyniä ”pläkäpäiviä” oli paljon. Suomenlahden kalastajatilallaan Juha ja Saaristomerellä kuvaava Jukka Nurminen pelkäsivät pahinta. Kaikki ainekset todella pahaan sinileväkauteen olivat kasassa. Vaan mitä tapahtui? Sinilevää ei näkynyt, ja Nurmisten lapset pääsivät pulikoimaan mereen rajoituksetta jo toisena kesänä peräkkäin. – Tutkimusaluksilla otettujen näytteiden mukaan etenkin Suomenlahden itäosassa näkyvät jo meren puhdistumisen merkit, Juha Nurminen kertoo tyytyväisenä.

Vaikka itäisellä Suomenlahdella tilanne näyttäisi paranevan, Saaristomerellä ei Jukka Nurmisen mukaan näy merkkejä paranemisesta, ja keskinen Itämeri kärsii edelleen laajoista kesäisistä sinileväkuinnoista.

Sinilevä ei ole nimestään huolimatta levä, vaan bakteeri, joka kuuluu luontaisesti

Itämereen. Ongelma syntyy, kun bakteerit saavat liikaa ravinteita. Kuumana loppukesän päivänä, kun meressä on vielä fosforia ja typpi on käytetty loppuun, alkaa sinilevien juhla, massakukinta.

– Sinilevällä on yksi ylivertainen kyky muihin leviin verrattuna: se pystyy pinnalla ollessaan saamaan tarvitsemansa typen ilmakehän typpireserveistä. Jos merivedessä olevan fosforin määrää voidaan vähentää, se rajoittaa sinilevien juhla. Tässä on nyt onnistuttu, kiittelee Juha Nurminen.

ANSAITTU JUHLA

Ensi kesäkuun lopulla Juha Nurmisen ja Pietarin vesilaitoksen Vodokanalin pääjohtajalla **Felix Karmazinovilla** on hyvä syy kilistää samppanjalasejaan. Syy on se, että säätiön vuonna 2005 käynnistämä Pietarin projekti on saatu päätökseen ja kolmella jätevedenpuhdistamolla

leikataan vuositasolla fosforipäästöjä yli 1 000 tonnia. Se on lähes 30 prosenttia kaikesta Suomenlahteen valuvasta fosforista.

Pietarin projektin käynnistäminen ei ollut helppoa, sillä Pietarin vesilaitoksella suhtauduttiin aluksi skeptisesti rehevöitymiseen ja kemialliseen fosforinpoistoon. Venäläisen osapuolen oli vaikea ymmärtää säätiön toiminnan perimmäistä motiivia. Kun osapuolet tutustuivat toisiinsa, asiat alkoivat luistaa todella hyvin. Nurmisen ja Karmazinovista tuli ajan mittaan hyvät ystävät.

Vuonna 2005 Vodokanal oli jo investoinut satoja miljoonia euroja jätevesien puhdistukseen, mutta fosforipäästöt olivat siitä huolimatta suuret. Säätiö ja Vodokanal päättivät siksi käynnistää kemiallisen fosforinpoiston Pietarin kolmella suurella puhdistamolla. Sen hintalappu oli viisi miljoonaa, josta säätiö lupasi ra-

Ranskalaisen Louis Renardin (1678-1746) Itämeren merikartta vuodelta 1715. Rannikko tarkentui merikartoissa vasta 1700-luvun lopulla. (Juha Nurmisen kokoelmat)

hoittaa puolet ja Vodokanal puolet. Pie-nillä investoinneilla saatiin aikaan todella paljon. Vertailun vuoksi: Suomen tavoite on vähentää fosforipäästöjään 150 tonnia. Esimerkiksi laivoista päästetään Itämereen 120 tonnia ja huviveneistä syntyvä kuormitus on kuusi tonnia vuodessa.

Kaikkiaan Itämereen pääsee vuodessa 30 000 tonnia fosforia. Juha Nurmista harmittaa, että poliitikot ja media eivät osaa hahmottaa mittakaavoja.

– Mittakaavavirheet ovat massiivisia ja väärää tietoa on hirveän paljon. Laivojen päästöistä on varmasti kirjoitettu palstamillejä kymmenen kertaa enemmän kuin kaupunkien vessavesien fosforipäästöistä.

Juha Nurminen ei käytä sanaa yhdyskuntajätevesi, koska se ei kerro mistä on kyse, vaan hän puhuu vessavesistä. Ne aiheuttavat merkittävän osan Itämereen päätyvistä fosforipäästöistä, ja kustannustehokkain keino vähentää rehevöitymistä on fosforin poisto vessavesistä. Maataloudessa ongelma on paljon monimutkaisempi ratkaista, sillä se vaatisi eräiden asiantuntija-arvioiden mukaan jopa maanviljelyksen kieltämistä kriittisillä alueilla.

PIENI JA KETTERÄ

John Nurmisen Säätiö keskittyy pelkääntään fosforipäästöjen vähentämiseen, koska se on nopein ja kustannustehokas tapa saada Itämeren rehevöityminen vähenemään. Pienellä lisäinvestoinnilla saadaan Juha Nurmisen sanoin hirmuinen ”boosti” kalliiseen puhdistamoinvestointiin. Säätiö on pieni ja ketterä, eikä sen toimintaa kahlitse byrokraatia.

– Toiminta-ajatuksemme perustuu siihen, että fokuoimme tiukasti ja toteutamme mahdollisimman kustannustehokkaasti projektimme loppuun saakka.

Työ jatkuu. Projekteja on menossa Viipurissa, Hatsinassa Pietarin lähellä, Puolassa, Valko-Venäjällä ja Baltian maissa.

Helppoa ei Itämeren suojele ole. Esimerkiksi EU:n jätevesien käsittelyä koskeva direktiivi ei vaadi riittävän tehokkaita toimia puhdistamoilla, koska koko EU:ta koskevassa säädöksessä ei huomioida Itämeren erityispiirteitä: mataluutta ja vähäistä veden vaihtumista. Jukka Nurminen luettelee:

– Itämeren keskisyvyys on 55 metriä, suurin syvyys Suomenlahdella 121 metriä ja syvin kohta 459 metriä Landsortin syvänteessä Gotlannin lähellä.

Välimeren keskisyvyys on 1,5 kilometriä ja Atlantin yli 3 300 metriä. On aivan eri asia lorottaa 30 000 tonnia fosforia matalaan Itämereen, jossa vesi vaihtuu kerran 30 vuodessa, kuin Välimeren. Jukka rinnastaa: – Jos maapallon merien äärellä asuisi vesimäärään suhteutettuna yhtä paljon ihmisiä kuin Itämeren altaan maissa, niin maailmassa olisi noin 5 500 miljardia asukasta.

PAINAJAINEN SUOMENLAHDELLA

Helmikuun 9. päivänä vuonna 2007 kreikkalainen öljytankkeri M/T Propon-tis kynti aamuyöstä pimeää Suomenlahdetta lastinaan 100 000 tonnia raakaöljyä. Suursaaren länsipuolella aluksen kapteeni otti syväväylän ulkopuolelta saman kurssin, jota oli käyttänyt ennenkin. Sitteen rysähti ja ilman täytti raastava, kirskuva ääni.

Propon-tis oli ajanut matalikolle ja pohjaan oli tullut repeämiä. Öljykatastrofi oli todella lähellä. – Jos kolmannes raakaöljystä olisi päässyt mereen, se olisi laskennallisesti peittänyt koko Suomenlahden alueen. Se oli hiuksianostattavaa. Jukalla on vieläkin tukka pystyssä, Juha Nurmisen nauraa ja katsoo Jukan pystytukkaa.

Onnettomuus pysäytti. Iso öljykatastrofi olisi kuolinisku sairaalle Itämerelle. Vuodessa Suomenlahdella kuljetetaan lähes 200 miljoonaa tonnia raakaöljyä, ja tankkereita kulkee vuorokaudessa yli 20. Jotain ennalta ehkäisevää piti tehdä.

Säätiön projektiksi tuli tuoda Suomenlahdella kulkeville öljytankkereille lennonjohtojärjestelmää matkiva käytäntö. Meri- ja ilmaliikenteessä on kuitenkin yksi iso ero. Lentokoneita voidaan pakottaa, merellä vallitsee edelleen ”merten vapaus”, joka perustuu hollantilaisen juristifilosofi Hugo Grotiuksen vuonna 1609 kirjoittamaan *Mare Liberum* -teokseen.

– Se on ikiaikainen prinssiippi, josta ei lipsuta. Alun perin sen tarkoitus oli suojata Hollannin kauppakomppanian kaupankäyntiä englantilaisia vastaan, Juha Nurminen kertoo.

Säätiön Tankkeriturva-hankkeessa on

kehitetty navigointipalvelu ENSI (Enhanced Navigation Support Information). Se on ensimmäinen ennakoiva ja kaksisuuntainen alusliikenteen ohjausjärjestelmä.

– Propontiksen kapteeni ei ollut lähettänyt reittisuunnitelmaa toisen osapuolen tarkistettavaksi. Hänellä ei siis ollut käytössään mitään järjestelmää, joka olisi hälyttänyt, että reitti on väärä. ENSI-järjestelmässä alusliikennettä valvovilla alusliikennekeskuksilla nähdään, mitä reittiä kippari on suunnitellut ajavansa, ja hänelle voidaan tehdä korjausehdotuksia. Vastavuoroisesti alukselle voidaan lähettää reittikohtaista sää-, poikkeustilanne-, satama- ja jäätietoa.

– Alusten päälliköt ovat sanoneet, että ensimmäistä kertaa pitkään aikaan navigointiin on tullut jotain uutta fiksuja tekniikkaa, Juha Nurminen kertoo tyytyväisenä.

JUHA NURMINEN

Syntynyt 1946 Helsingissä, KTM, vaimo Marjo, os. Toivanen, lapset Satu, Jukka, Mikko, Noora ja Antti. John Nurminen Oy: toimitusjohtaja 1979–1990 ja 1993–1997, hallituksen pj. 2010–, Nurminen Logistics Oy:n hallituksen jäsen, John Nurminen Säätiön hallituksen pj., Vuoden liikemies 2010, Merenkulkuneuvos 2010, Tiedonjulkistamis-palkinto elämäntyöstä 2008, Sukeltaja-Killan kunniajäsen numero 2. (Numero 1 on Jacques-Yves Cousteau), sotilasarvo komentajakapteeni

LÖYTÖRETKIÄ PINNAN ALLA

Vuonna 1984 sukeltamisen snorklaamalla aloittaneella Juha Nurmisella on takanaan noin 1 700 sukelluskertaa, ja armeijassa kovan raivaussukeltajan koulutuksen saaneella Jukalla yli 2 000. Vedenalaisen kuvaamisen Jukka aloitti jo vuonna 1992. Hän kuvasi kymmenisen vuotta etelän lämpimissä vesissä. Jukka on kaksinkertainen vedenalais-kuvauksen Suomen mestari.

Ensi kesänä Jukalla alkaa jo yhdeksäs kuvauskausi Saaristomerellä. Mikä on ollut mielenkiintoisin sukellus? – Yksi eksoottisimmista oli vuonna 2006, kun olimme Perämerellä ahtojäiden alla. Vaakanäkyvyys oli 20 metriä, ja tuntui kuin olisi leijunut avaruudessa, Jukka kuvailee. Juha Nurminen mieleen ovat jääneet sukellukset Papua Uusi Guinean ja Sudanin neitseellisillä vesillä.

– Luonto on koskematon ja biodiversiteetti mielettömän hieno.

Jos Juha ja Jukka Nurminen olisivat eläneet löytöretkien aikana, he olisivat ehkä seisseet Juhan suosikkialuksen, ”Resolutionin”, kannella. James Cook käytti sitä kahdella tutkimusmatkallaan. Tai ehkä laiva olisi ollut Koillisväylän löytäjän Adolf Erik Nordenskiöldin ”Vega”. Molemmilla miehillä tuntuu olevan tutkimusmatkailijan vietti. Tutkimattomia alueita löytyy merten syvyyksistä.

– Kyllähän dyykkausretkemme eräänlaisia löytöretkiä ovat olleet, ja niihin liittyy myös meriromantiikkaa, Juha Nurminen myöntää.

